

Najpogostejše gravimetrične določitve

Določana sestavina	Oborina	Tehtana oblika	interference
Cl ⁻	AgCl	AgCl	Br ⁻ , I ⁻ , SCN ⁻ , S ₂ O ₃ ²⁻ , CN ⁻ , S ²⁻
Ag ⁺	AgCl	AgCl	Hg(I)
Fe ³⁺	Fe(OH) ₃	Fe ₂ O ₃	Številne, npr. Al ³⁺ , Cr ³⁺
Al ³⁺	Al(OH) ₃	Al ₂ O ₃	Številne, npr. Fe ³⁺ , Cr ³⁺
Ca ²⁺	CaC ₂ O ₄ ·H ₂ O	Vaje !	Vse kovine razen Mg ²⁺ in elementov I. skupine periodnega sistema.
Ba ²⁺	BaCrO ₄	BaCrO ₄	Pb ²⁺
SO ₄ ²⁻	BaSO ₄	BaSO ₄	PO ₄ ³⁻
PO ₄ ³⁻	MgNH ₄ PO ₄	Mg ₂ P ₂ O ₇	MoO ₄ ²⁻ , C ₂ O ₄ ²⁻
Mg ²⁺	MgNH ₄ PO ₄	Mg ₂ P ₂ O ₇	Vse kovine razen elementov I. skupine periodnega sistema.
Ni ²⁺	Ni(DMG) ₂	Ni(DMG) ₂	Pb ²⁺
Al ³⁺	Al(Oxi) ₃	Al(Oxi) ₃	Številne.

Oxi: 8-hidroksikinolin (oksin)

DMG: dimetilglioksim

GRAVIMETRIJA

1. Izračunajte maso analita, ki ustreza 1 g oborine.

	Analit	Oborina
a)	P	Ag ₃ PO ₄
b)	K ₂ HPO ₄	Ag ₃ PO ₄
c)	Bi ₂ S ₃	BaSO ₄

Element	P	Ag	K	Bi	S	Ba
<i>M</i> (g/mol)	30,97	107,87	39,10	208,98	32,06	137,43

Kaj predstavljajo številčne vrednosti, ki ste jih izračunali?

2. Zmes vsebuje samo FeCl₃ in AlCl₃. Masa vzorca je 5,950 g. Klorida prevedemo v hidroksida. Oborino žarimo do Fe₂O₃ in Al₂O₃. Masa ohlajene oborine je 2,620 g. Izračunajte masni deleže Al in Fe v vzorcu.

Element	Fe	Al	Cl
<i>M</i> (g/mol)	55,85	26,98	35,45

3. Ortofosfat (PO₄³⁻) določamo gravimetrično kot amonijev fosfomolibdat. Izračunajte masni delež P v vzorcu in delež P₂O₅, če smo iz 0,2711 g vzorca dobili 1,1682 g (NH₄)₃PO₄·12MoO₃.

Element	Mo
<i>M</i> (g/mol)	95,94

4. V rudi smo določili Mn. Iz 1,520 g vzorca smo dobili 0,126 g oborine Mn₃O₄. Izračunajte masni delež Mn₂O₃ in masni delež Mn v vzorcu.

Element	Mn
<i>M</i> (g/mol)	54,96

5. Koliko mL 1 % raztopine dimetilglioksima (C₄H₈N₂O₂) rabimo za obarjanje Ni²⁺ iz raztopine, ki vsebuje 100 mg NiCl₂, če je za kvantitativnost obarjanja potreben 5 % presežek reagenta in predpostavimo, da je gostota raztopine reagenta enaka gostoti vode.

Element	Ni
<i>M</i> (g/mol)	58,7

OBARJALNE TITRACIJE

Klorid v slanici določamo z Volhardovo metodo. K 10,00 mL vzorca dodamo 15,00 mL raztopine AgNO₃ s koncentracijo 0,1182 mol/L. Presežek Ag⁺ ionov titriramo z raztopino KSCN koncentracije 0,101 mol/L in porabimo 2,38 mL, da dosežemo končno točko, ko nastane rdeč Fe(SCN)²⁺. Izračunajte masno koncentracijo klorida v slanici. (*M*_{Cl} = 35,45 g/mol)

- 3.1 Napišite splošno reakcijo za ravnotežje trdno – tekoče in izraz za topnostni produkt. Vpeljite pojem topnosti, in ga uvedite v izraz za topnostni produkt.
- 3.2 Pojasnite razliko med pojmom nasičena in koncentrirana raztopina.
- 3.3 Ali lahko na topnost neke soli sklepamo že neposredno iz vrednosti topnostnega produkta?
- 3.4 Kdaj lahko topnost soli izračunamo neposredno iz topnostnega produkta. Katere reakcije povečujejo topnost oborine in kaj topnost oborine zmanjša?
- 3.5 V katero širšo skupino reakcij sodijo obarjalne reakcije?
- 3.6 Zakaj so nekatere soli topne, druge pa ne?
- 3.7 Kako na topnost večine soli vpliva zvišanje temperature? Razložite.
- 3.8 Kako na topnost soli vpliva velikost delcev. Razložite.
- 3.9 Kaj je gravimetrični faktor? Kako ga izračunamo? In kakšne vrednosti so zaželeno ter zakaj?
- 3.10 Navedite osnovne značilnosti, ki jih ima gravimetrija kot analizna metoda.
- 3.11 Katere stopnje razlikujemo pri gravimetričnem postopku?
- 3.12 Kakšna oborina je cilj gravimetričnega postopka? Kakšne oborine so še zlasti nezaželeno in zakaj?
- 3.13 Kakšni morajo biti pogoji pri obarjanju? Razložite.
- 3.14 Razložite pojme, ki so naštet v nadaljevanju. Opredelite, s katero stopnjo gravimetričnega postopka in s katerimi drugimi pojmi je posamezen pojem povezan. Če gre za pozitiven dejavnik, razložite, k čemu prispeva, sicer opišite, kako njegov vpliv omejimo ali preprečimo. Najkoristneje bo če oblikujete tabelo.
  - prenasičenje
  - nukleacija
  - rast kristalov
  - aglomeracija
  - cementiranje
  - koagulacija
  - peptizacija
  - okluzija
  - inkluzija
  - površinska adsorpcija
  - postprecipitacija

Pojem	Stopnja gravimetričnega postopka, s katero je povezan	Drugi z njim povezani pojmi	Pozitiven? Zakaj?	Negativen? Kako preprečimo?

- 3.15 Posledice katerih procesov so nečistoče pri oborinah?
- 3.16 Kaj je homogeno obarjanje in v čem so njegove prednosti? Navedite primere uporabe.
- 3.17 Navedite primere pogostih gravimetričnih analiz. Kakšne so formule oborin, kaj je tehtalna oblika in katere sestavine motijo določitev?
- 3.18 Navedite primer organskega obarjalnega reagenta. V čem so prednosti teh reagentov?
- 3.19 Kaj je termogravimetrija?
- 3.20 Kaj je elektrogravimetrija?

1. Nov kovanec za en penny z maso 2,5133 g smo raztopili v dušikovi kislini in baker iz raztopine elektrolizno izločili na platinasti katodi, katere prvotna masa je bila 12,0476 g. Masa katode z izločenim bakrom je 12,1454 g. Masa anode se ni povečala. Izračunajte masni delež bakra v kovancu in ga izrazite v odstotkih. Ali kovanec vsebuje tudi svinec? Odgovor utemeljite z reakcijo.
2. Zmes amonijevega karbonata, natrijevega karbonata in natrijevega klorida smo analizirali termogravimetrično. Za analizo smo vzeli 0,0965 g vzorca, katerega masa se je v temperaturnem območju med 50 °C in 75 °C znižala za 0,0574 g. Pri temperaturi 800 °C se ja masa nato še nadalje znižala za 0,0124 g. Napišite reakcije in izračunajte mase posameznih spojin v vzorcu. $A_r(\text{H}) = 1,00784$; $A_r(\text{C}) = 12,0096$; $A_r(\text{N}) = 14,00643$; $A_r(\text{O}) = 15,99903$, $A_r(\text{Na}) = 22,98976928$; $A_r(\text{Cl}) = 35,446$
3. Izračunajte ravnotežno koncentracijo kalcijevih ionov v raztopini, ki je nasičena s CaF_2 in vsebuje NaF v koncentraciji 0,0100 mol/L. $K_{sp} = 5,3 \cdot 10^{-9}$.

Kakšna bi bila koncentracija kalcijevih ionov v raztopini, če ta nebi vsebovala NaF ? V kakšnem razmerju sta obe koncentraciji?

4. Železovi(III) ioni se obarjajo s hidroksidnimi ioni in tvorijo železov(III) hidroksid. $K_{sp} = 1,27 \cdot 10^{-39}$. Kot vemo sta koncentraciji OH^- in H^+ ionov povezani z ionskim produktom vode. Topnost železov(III) hidroksida je tako odvisna od pH. Izračunajte ravnotežno koncentracijo železovih(III) ionov v raztopini s pH 10,00 in v raztopini s pH 5,00.
5. 50 mL raztopine BaCl_2 s koncentracijo 0,4 mmol/L smo dodali k 200 mL raztopine Na_2SO_4 s koncentracijo 10 $\mu\text{mol/L}$. Topnostni produkt BaSO_4 je $1,08 \cdot 10^{-10}$. Ali se bo oborina izločila iz raztopine?
6. Izračunajte maso oborine BaSO_4 , ki se izloči pod pogoji opisanimi v prejšnji nalogi. $A_r(\text{S}) = 32,059$; $A_r(\text{Ba}) = 137,327$

Izračunajte delež izločenega barija in delež barija, ki preostane v raztopini.

Izračunajte delež izločenega sulfata in delež sulfata, ki preostane v raztopini. Ali bi bilo obarjanje sulfata pod temi pogoji kvantitativno?